

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

-

Manuál Implementace Jednotných pravidel pro poskytování poradenských služeb ve ŠPZ

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ
WEILOVA 1271/6, 102 00 PRAHA 10
<http://www.nuv.cz/kipr>
kipr@nuv.cz

Manuál Implementace je prováděcím dokumentem pro „Jednotná pravidla poskytování poradenských služeb ve školských poradenských zařízeních“ (dále jen ŠPZ).

„Jednotná pravidla pro poskytování poradenských služeb ve školských poradenských zařízeních“ (dále jen „Jednotná pravidla“) vznikla v kmenové činnosti sekce III NÚV se zapojením odborníků ve školských poradenských zařízeních, následně byla ověřována v projektu ESF KIPR, byly dopracovány některé části dokumentu a vytvořen Intervenční standard. V průběhu ověřování dokumentu byly dílčí části pravidel ověřovány i formou dotazníkových šetření a komunikací metodiků projektu KIPR s pracovníky regionální sítě ŠPZ. standardy doplňovány o šetření, analýzy a podněty metodické sítě ŠPZ projektu KIPR.

Stávající legislativní vymezení školských poradenských služeb stanovuje základní charakteristiky školských poradenských zařízení, specifikuje standardní činnosti poradenských subjektů a popisuje roli jednotlivých profesí, které v systému školských poradenských služeb působí. Rámcová vymezení služeb ale neobsahují popis průběhu poradenské služby, ani popis probíhající poradenské, diagnostické a intervenční činnosti. Nejsou pevně nastaveny procesy fungování poradenské služby, ani podmínky pro její poskytování, včetně personálního obsazení pracovišť.

Snaha sjednotit rámec pro poskytované poradenské služby v rámci ČR vedla ke vzniku dokumentu „Jednotná pravidla“.

Školská poradenská zařízení jsou zřizována především krajskými úřady, městy, MŠMT, církvemi a v poslední době také soukromými zřizovateli. Právě velká různorodost zřizovatelů zařízení a velké změny v organizaci poskytovaných poradenských služeb v krajích, vedly k potřebě nastavení sjednocujících pravidel pro poskytované poradenské služby

Decentralizace těchto služeb v souvislosti s převodem zřizovatelských kompetencí na kraje vedla ke slučování poradenských zařízení na úroveň krajských, postupně dochází nejen k vytváření krajských pedagogicko-psychologických poraden (dále jen „PPP“), ale také ke slučování PPP a speciálně pedagogických center (dále „SPC“), modely služeb se různě kombinují, v síti zařízení ŠPZ přibývá také zařízení soukromých a církevních, která jsou zařazena do sítě ŠPZ.

„Jednotná pravidla“ vymezují jednotlivé oblasti poradenské práce, popisují také postupy práce s jednotlivými částmi pravidel, které jsou označovány jako „standardy“. Pro každý standard jsou vytvořena evaluační kritéria s hodnotící škálou tak, aby bylo možné vyhodnotit aktuální stav pracoviště, naplňování dílčích částí pravidel na každém pracovišti ŠPZ.

Hodnotící škála je zpracována pro každou z oblastí poradenských služeb, je možné s ní pracovat jednotlivě nebo v komplexně, pracoviště tak může získat dílčí informace stejně jako celistvý pohled na poskytované služby.

Cílem „Jednotných pravidel“ a hodnotících škál je přispět ke sjednocení základních rámců poskytovaných poradenských služeb, umožnit jejich kvalitativní hodnocení i komparaci v rámci regionu i ČR.

Vzhledem k tomu, že cílem dokumentu je přispět ke sjednocení a zkvalitnění poskytovaných poradenských služeb je zřejmé, že je určen především vedoucím pracovníkům poradenských pracovišť, zřizovatelům, metodickým a kontrolním orgánům.

„Jednotná pravidla pro poskytování poradenských služeb ve ŠPZ“		
Personální standard vymezuje kvalifikační nároky na jednotlivé profese a minimální personální obsazení, popisuje činnosti jednotlivých odborných pracovníků. Zahrnuje požadavky na kompetence odborných pracovníků po absolvování pregraduálního studia včetně požadavků na jejich uvádění do praxe, další vzdělávání a formy metodické podpory.	V přílohách personálního standardu jsou návrhy modelace personálního obsazení pracovišť, včetně analýzy potencionálních a reálných klientů.	Personální standard obsahuje 9 hodnotících kritérií pro oblast personální a kvalifikační.

Diagnostický standard zahrnuje metodická doporučení v oblasti psychologické a speciálně pedagogické diagnostiky. Popisuje jak obecné podmínky diagnostické situace, tak i standardní postupy vyšetření včetně podmínek pro užívání diagnostických postupů a nástrojů. Popisuje jednotlivé aspekty diagnostického procesu a upozorňuje na vhodné postupy diagnostiky a podmínky pro volbu diagnostických nástrojů. Cílem materiálu je také poskytnout vodítka pro řešení nejednoznačných otázek diagnostické práce ve školských poradenských zařízeních. Materiál je určen psychologům i speciálním pedagogům. Informace uváděné v dokumentu lze využít také jako vodítka pro hodnocení kvality diagnostické práce v poradenském zařízení.	V přílohách diagnostického standardu naleznete základy psychometrie, další informace pro práci s jednotlivými typy diagnostických metod a přehled základních a doporučovaných metod diagnostiky pro PPP a SPC, přehledy diagnostických nástrojů SPC a PPP s doporučením pro určitých typ znevýhodnění.	Hodnotící kritéria diagnostického standardu mají 16 samostatných kritérií pro hodnocení oblasti diagnostiky.
Procedurální standard zahrnuje zejména popis všech procedurálních kroků od přijetí zakázky až po vyhotovení zprávy a doporučení a s tím související informace – například vedení dokumentace, psaní doporučení a zpráv, komunikace (klient, rodina, škola, vnější subjekty), vymezení spolupráce se školními poradenskými pracovišti (dále ŠPP), školskými zařízeními (dále ŠZ), orgány MPSV. Obsahuje také spisovou dokumentaci, evidenci dokumentů a systém archivace ŠPZ.	V přílohách procedurálního standardu jsou hodnotící kritéria pro procesy ŠPZ, formuláře a žádosti (mimo vyhlášku a zákon), doporučené formuláře pro vyhodnocení PO v ŠPZ.	Procedurální standard obsahuje hodnotící kritéria zaměřená zejména na formální a procesní náležitosti poskytování poradenských služeb.

Intervenční standard je předložen ve třech samostatných materiálech: 1. <i>Obecná část IS pro školská poradenská zařízení,</i> 2. <i>Speciální část IS pro pedagogicko-psychologickou poradnu 7 kapitol,</i> 3. <i>Speciální část IS pro speciálně pedagogické centrum 7 kapitol.</i> Cílem všech intervencí v ŠPZ je přispět k volbě vhodné formy podpory žáka ve vzdělávání, v mimoškolních činnostech i v komunikaci. Podpora je pro všechny skupiny žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně žáků nadaných.	Doporučení a intervenční postupy, dále také využívané nástroje dle druhu speciální vzdělávací potřeby žáka.	Hodnotící kritéria zahrnují obecnou i specializovanou část.
Materiální standard vymezuje materiální, technické a hygienické podmínky pro poskytování služeb, odpovídají cílům a úkolům ŠPZ a potřebám cílové skupiny.	Materiální standard obsahuje hodnotící kritéria vybavení ŠPZ definované tímto standardem.	Materiální standard obsahuje hodnotící kritéria vymezující materiální, technické a prostorové vybavení pracovišť.

Obecný standard obsahuje základní vymezení služeb, popis a legislativní vymezení činností ve školských poradenských zařízeních – PPP a SPC, včetně standardních činností daných pracovišť.	.	Obecný standard zahrnuje hodnotící kritéria zejména z oblasti základních parametrů činnosti ŠPZ .
Posuzovací kritéria hodnocení zahrnují pravidla pro práci s posuzovacími, hodnotícími škálami pro jednotlivé části Jednotných pravidel.	Hodnotící stupnice a stanovení východisek hodnocení.	Škály hodnocení pro jednotlivé části Jednotných pravidel. Doplnění škál pro subjekty hodnocení- ŠPZ, ČŠI, MO, uživatelé služeb, zřizovatel.

Standardy dále:

- nastavují ukazatele kvality poskytovaných služeb ve školských poradenských zařízeních;
- definují požadovanou kvalifikaci pracovníků na explicitně definovaných pozicích;
- vytvářejí minimální nároky a postupy pro **vedoucí pracovníky** z hlediska personálního řízení a managementu služeb;
- podporují **efektivitu organizačních procesů a postupů**;
- podporují rozvoj vzdělávání pracovníků školských poradenských zařízení;
- stanovují základní pravidla pro diagnostickou a intervenční práci;
- vymezují materiální, technické a prostorové vybavení jednotlivých pracovišť;

- poskytují metodickou podporu a základní odborné vymezení v oblasti intervencí;

Jednotná pravidla jsou určena pro:

- a) vedoucí pracovníky
- b) pracovníky ŠPZ
- c) zřizovatele
- d) metodický orgán ŠPZ
- d) kontrolní orgán ČŠI
- e) pro VŠ a vzdělávací instituce připravující budoucí pracovníky ŠPZ

Hodnotící kritéria jednotlivých standardů (dílčích částí Jednotných pravidel) obsahují hlavní oblasti definované v textu, ze kterých vycházejí. Předpokládá se, že hodnotitelem bude samo pracoviště (autoevaluace), které si tak může prostřednictvím vyhodnotit jednotlivé parametry poskytovaných poradenských služeb. Dalšími uživateli jednotlivých částí pravidel budou pracovníci NÚV, kteří je mohou využívat k cyklickému vyhodnocování diagnostické a intervenční činnosti, současně revizní pracoviště může uplatňovat dílčí standardy v revizní činnosti. Důležitým subjektem, který bude využívat Jednotná pravidla, bude i ČŠI, která může využívat pravidla ke zpřesnění a doplnění hodnotících kritérií inspekční práce. Uživatelem jsou dále také zřizovatelé poradenských služeb. Posuzovací škály verifikují stav poskytovaných služeb prostřednictvím stupnice hodnotících škál, které pracují s bodovým hodnocením v intervalu 0-3 body, nebo s posouzením stavu na stupni ANO/NE (materiální standard). Bodové (slovní) hodnocení má sloužit k vyhodnocení stavu, součástí diseminace těchto dokumentů bude také návrh postupů, jak se bude postupovat, pokud pracoviště nedokáže naplnit základní parametry pro poskytované poradenské služby.

V rámci projektu ESF z OP VVV KIPR byly standardy ověřovány metodickou sítí.

Ve fázi diseminace „Jednotných pravidel“ budou všechna pracoviště ŠPZ v regionech seznamována s obsahem a pravidly užívání těchto postupů.

Součástí schvalování dokumentů je nejprve proces schválení MŠMT, následně bude probíhat verifikace dokumentu v síti ŠPZ v ČR.

1. etapa implementace (diseminace) Jednotných pravidel:

- seznámení s Jednotnými pravidly vedení jednotlivých pracovišť ŠPZ
- seznámení s Jednotnými pravidly jednotlivé pracovníky ŠPZ
- strategie naplňování jednotlivých standardů a vymezení odpovědnosti za dílčí části (k vyhodnocování bude také k dispozici evaluační nástroj v elektronické verzi pro ŠPZ)

Hlavní koordinační a metodickou činnost v kraji bude v rámci diseminace realizovat vedoucí krajský metodik projektu KIPR za SPC a PPP. V případě, že bude v kraji realizovat školení či metodická setkání ke konkrétním standardům může využít také odborných garantů či autorů jednotlivých standardů z realizačního týmu projektu KIPR a pracovníků NÚV. Vedoucí krajský metodik bude také pověřen sběrem aktuálních informací v rámci diseminace a případných připomínek a podnětů z jednotlivých pracovišť. Činnost v celé ČR bude koordinovat NÚV, manažer klíčové aktivity pro ŠPZ v projektu KIPR ve spolupráci s vedoucími metodiky PPP a SPC a hlavními metodiky za SPC a PPP.

Standardy 1. etapy

Seznámení s obsahem-
vedení pracoviště

Složení
pracoviště
Programy
DVPP
Metodická
podpora

Organizac
e činností
od přijetí
zakázky
po
vypracová
ní výstupů

Strategie naplňování
Standardu a vymezení
odpovědnosti za dílčí části

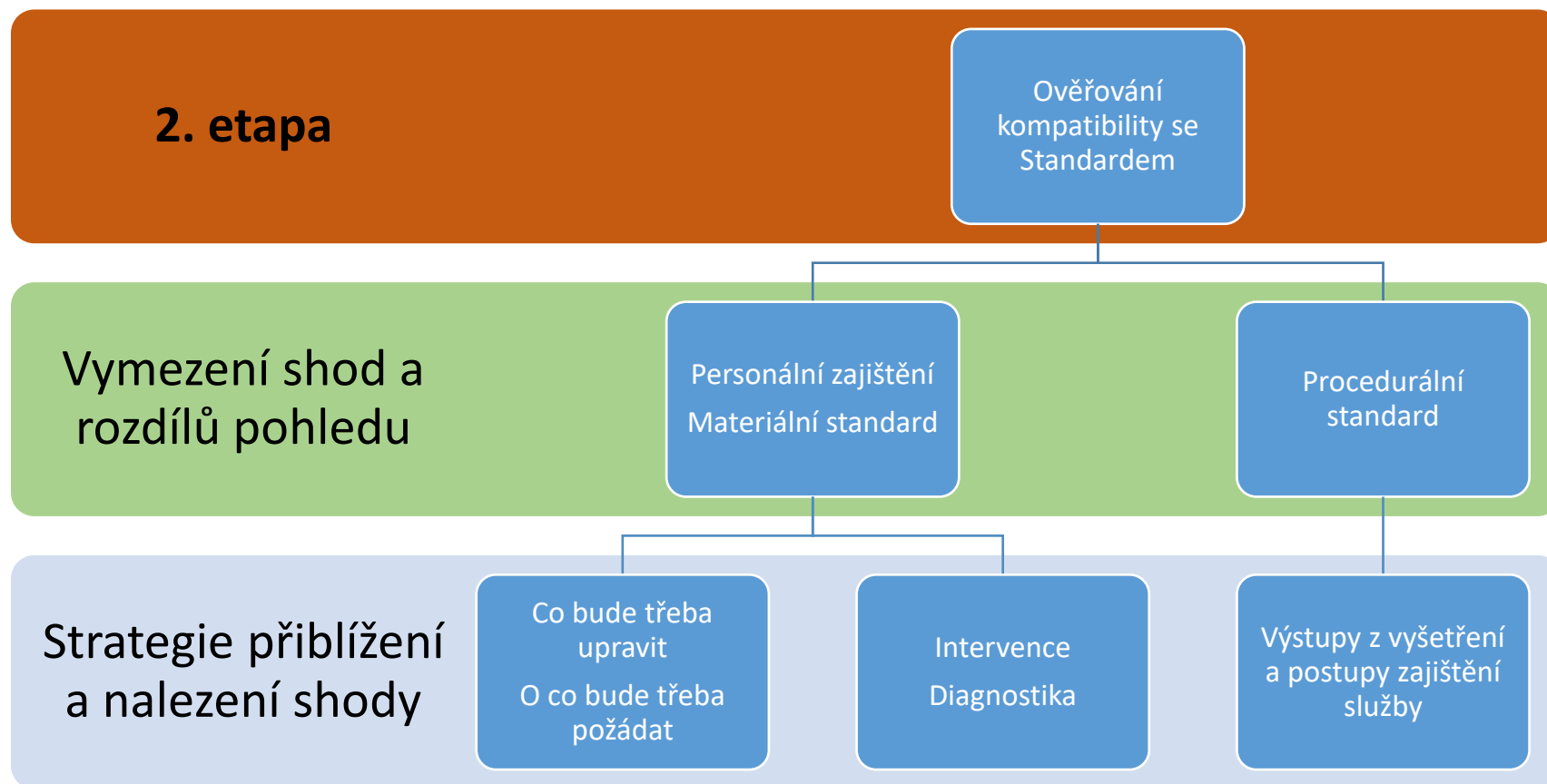
Skladba dg
Nástrojů
Nestandardizova
né nástroje a
postupy
Nástroj-
kompetence
pracovníka
DVPP
Supervize
Týmová práce

2. etapa implementace (diseminace) Jednotných pravidel:

- ověřování kompatibility Jednotných pravidel
- vymezení shod a rozdílů daného pracoviště
- strategie přiblížení a shody se standardem

Po evaluaci realizované v 1 etapě pracoviště bude postupovat ve 2 etapě diseminace tak, aby u jednotlivých hodnotících kritérií došlo k přesnému vymezení obsahu. Tam, kde pracoviště v kterékoliv oblasti standard nenaplnňuje je předpoklad, že vedoucí pracovník vytvoří strategii a časovou osu pro změnu a naplnění daného standardu.

3. etapa implementace (diseminace) Jednotných pravidel:

- realizace shody na pracovišti ŠPZ

Na jednotlivých pracovištích a u jednotlivých pracovníků ŠPZ může docházet k různému náhledu na naplňování standardů. Vedoucí pracovníci ŠPZ (většinou se podíleli na tvorbě Jednotných pravidel) postupně seznámí všechny pracovníky svých pracovišť s obsahem jednotlivých standardů, provedou komparaci se stávajícím stavem na pracovištích a naplánují v čase postupné ověření a naplňování standardů (viz. projekt KIPR). K těmto účelům jim bude sloužit **elektronický nástroj** pro evaluaci poradenských služeb, který bude zahrnovat jednotlivá hodnotící kritéria a současně základní kvantitativní data o pracovištích. Vedoucí pracoviště tak po zadání základních dat o pracovišti a poskytovaných službách získá po doplnění také porovnání pracoviště s dalšími srovnatelnými pracovišti v regionu i v ČR. Tím, že vedoucí pracovník (ředitel) bude postupně hodnotit, nakolik naplňuje jednotlivé standardy, získá cenné informace pro vlastní práci, zpětnou vazbu o srovnání s pracovišti v regionu i v ČR a navíc může poskytnout rozhodující informace o stavu pracoviště i svému zřizovateli, který může pracovat s daty vedoucích pracovníků, ale současně si je může prostřednictvím standardů sám ověřit.

- **Hledání shody na pracovišti**

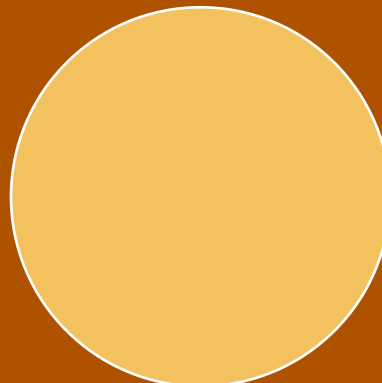
EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

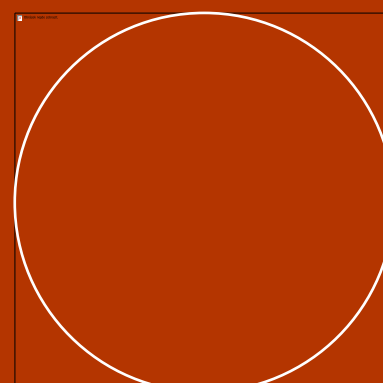
Hledání
shody na
pracovišti
3. etapa

Vydefinování
postojů k
JPŠPZ

Zřizovatel
Debata o
změnách

Krajský
metodik
NÚV

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ
WEILOVA 1271/6, 102 00 PRAHA 10
<http://www.nuv.cz/kipr>
kipr@nuv.cz

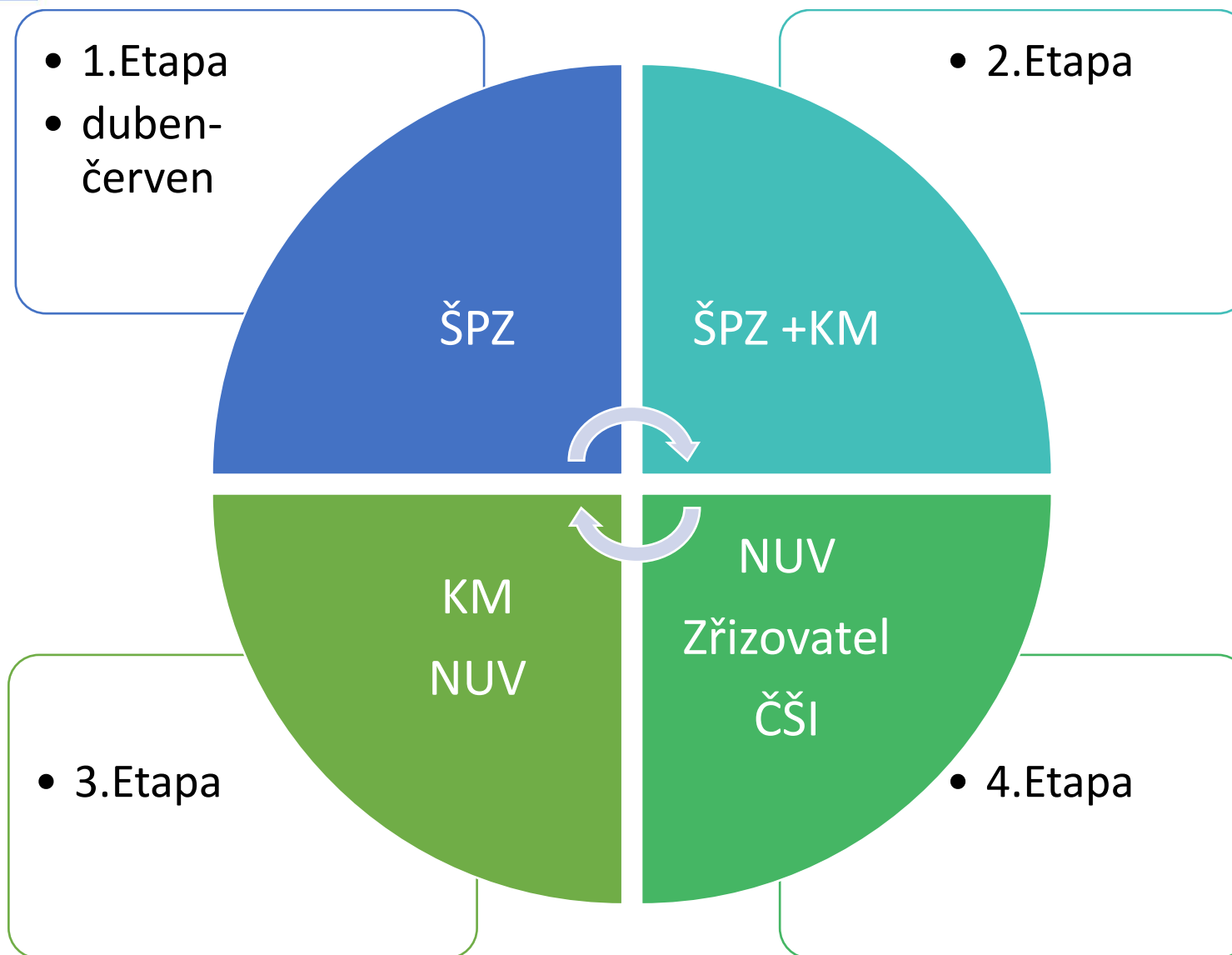
4. etapa implementace (diseminace) Jednotných pravidel:

- konzultace se zřizovatelem a realizace změn pro naplnění standardů
- komunikace ŠPZ, vedoucího krajského metodika a NÚV

Finální etapa po nastavení Jednotných pravidel, komunikace se zřizovatelem, kde pracoviště standardy nenaplní a je nutná součinnost a spolupráce se zřizovatelem. Jedná se o materiální, procesní a personální podporu daného pracoviště v souvislosti s finančním dopadem. Vedoucí krajský metodik následně předá veškeré informace o procesu implementace v daném kraji realizačnímu týmu projektu KIPR/NÚV a hlavním metodikům.

V průběhu celého procesu a všech etap implementace (diseminace) bude docházet zejména ke kompletaci podnětů z jednotlivých krajů, dále vyhodnocování průběhu implementace a vedoucí krajských metodiků a hlavní metodici projektu KIPR budou realizovat metodickou podporu a konzultace v jednotlivých krajích pro pracovníky a vedoucí pracovníky ŠPZ, zřizovatele, zástupce KÚ, ČŠI, MŠMT a další zúčastněné subjekty.

1.	<i>Kraj</i>	<i>Pracoviště</i>	<i>Vedoucí metodik</i>	<i>Jednotná pravidla -části</i>	<i>Vyhodnocení kompatibility- hodnocení 0-3 body</i>
	<i>Termíny</i>	<i>PPP/SPC</i>			

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je kolektiv autorů NPI ČR (nástupnická organizace NÚV, projekt IPs KIPR v letech 2016 až 2020).

Dílo podléhá licenci [Creative Commons CC BY SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/) – Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

